

Gemeente van Christus,

“Verheug je, Jeruzalem, je koning rijdt binnen, het rijk gaat beginnen, de zalige tijden, hij komt ons bevrijden, rechtvaardig, zachtmoedig, de aarde zal spoedig een bloeiende tuin zijn van vrede en recht ...De wagens, de paarden, de wapens, de zwaarden, krijgslustige plannen, Hij zal ze verbannen...”

Een prachtig visioen van de profeet Zacharia, berijmd door Willem Barnard. Elk jaar komen deze woorden voorbij, op Palmpasen. Door het gruwelijke geweld en de grote beroering van de afgelopen weken klinken ze anders dan anders, voor mij wel tenminste.

Tweeduizend jaar na de intocht van Jezus in Jeruzalem, stad van de vrede, zijn de wapens en de krijgslustige plannen bepaald nog niet van de aardbodem verdwenen.

Een intocht als een heilig spel. Maar wel een bloedserieus spel.

Waarschijnlijk heeft Jezus zich naast die profetie van Zacharia, waarin ook te lezen valt dat deze wonderlijke koning “rijdt op een ezel en lijdt als een knecht”, voor deze intocht ook gebaseerd op Psalm 118. In dit lied, zegt de Vlaamse monnik Benoît Standaert, zien we hoe een koning of leider van het volk op weg is naar de tempel om God te danken voor een doorstane beproeving. “Open voor mij de poorten der gerechtigheid”, zingt hij. En hij heeft het over een steen die door de bouwers is afgekeurd, maar tot hoeksteen is geworden. Die woorden hebben we Jezus vorige week horen zeggen.

En dan is er natuurlijk het slot van de psalm, waarin “Hij die komt in de naam van de Heer gezegend wordt”. En er sprake is van feest en groene twijgen.

Misschien is het je niet eens zo opgevallen, maar bij Lucas is er van die groene palmtakken, die er voor ons gevoel zo onlosmakelijk bij horen, geen sprake. Evenmin van een grote menigte die Jezus onthaalt, hier is het een groep leerlingen. Maar wat vooral opvalt is dat Lucas niet - zoals zijn voorbeeld Marcus - de mensen laat zingen: “Gezegend het komende koninkrijk van onze vader David”(Mc. 11: 10). Maar: “Gezegend hij die komt als koning, in de naam van de Heer.”

Dat is een cruciaal verschil!

Wat deze koning, deze Messias heeft gedaan, “de wonderdaden die hij heeft verricht”, verschilt wezenlijk van de grote daden van David, die vooral befaamd is geworden vanwege de militaire successen die hij had behaald. Hij had Israël groot gemaakt. In zekere zin. Zijn roem berustte nu juist op de macht van wagens en paarden, wapens, zwaarden, krijgslustige plannen.

Zo’n soort messias verwachtte het volk.

Maar hier rijdt een zachtmoedige man op een ezeltje de poorten van Jeruzalem binnen. Wars van militair vertoon. Wars van geweld en macht. Kan zo iemand koning zijn? Een volk leiden?

Kan zo iemand van deze wereld (!) een bloeiende tuin maken van vrede en recht?!

Van Mahatma Gandhi was bekend dat hij, als hij ergens een officieel bezoek bracht, weigerde om ontvangen te worden met het standaard militair eerbetoen. Hij wenste niet langs zo’n rij soldaten te lopen die allemaal met een sabel voor hun gezicht strak voor zich uitkeken. En klakkeloos deden wat hen bevolen werd. Van allemaal tegelijk naar rechts kijken tot en met het doden van medemensen aan toe.

Gandhi beschouwde dat hele militaire machtsapparaat in wezen als een uiting van angst. Angst voor de ander. Angst die de ander als vijand laat ervaren en zich uit in geweld. Hij zocht wegen om dat

eeuwige mechanisme van geweld en tegengeweld, vergelding op vergelding te overwinnen. Het had in zijn ogen immers zolang als de mensheid bestond, nog nooit tot een langdurige, wereldwijde vrede geleid.

Gandhi wilde in plaats van dat gebruikelijke denken en handelen vanuit angst, macht en geweld het principe van "ahimsa" in praktijk brengen: geweldloze weerbaarheid. "De andere wang toekeren", bijbels gezegd. Hij is tot op de dag van vandaag een van de zeer schaarse leiders geweest die daartoe in staat waren. Wat recenter zou je bijvoorbeeld aan de onlangs overleden bisschop Tutu kunnen denken.

Volstrekke geweldloze weerbaarheid, - is dat een wereld als de onze niet kinderlijk naïef? Staan de Russen dan niet binnen de kortste keren in onze achtertuin? En zie eens tot wat voor gruweldaden die soldaten - en helaas bepaald niet alleen zij - in staat zijn. Mensen zijn blijkbaar tot onvoorstelbare gruwelen in staat. Er zit blijkbaar zóveel agressie in mensen!

Dat klopt allemaal. Maar toch,- in plaats van steeds opnieuw geweld met geweld te bestrijden, zouden we kunnen zien te achterhalen waar al die agressie dan vandaan komt.

Het heeft in mijn beleving alles te maken met de schijnbaar onoplosbare tegenstelling tussen de "de koninkrijken van deze wereld" en wat Jezus "het koninkrijk van God" noemt. "Een koninkrijk dat niet van deze wereld is", zal hij straks zeggen, als hij tegenover een van die wereldse machtshebbers staat. Het is inderdaad 2000 jaar na zijn koninklijk speelse intocht nog steeds niet van deze wereld. En het is de vraag of het dat ooit zal worden. Zolang wij mensen vast blijven zitten in die mechanismen van geweld en vergelding. Ons ertoe laten verleiden om "de ander" als een bedreiging te zien. Of dat nu in Rusland gebeurt, of hier in het Westen.

Ahimsa, die pure geweldloosheid, gaat overigens uit van de veronderstelling dat in elk levend wezen iets van een goddelijk vonk aanwezig is. Dat Gods Geest in elk leven wezen woont, zouden wij zeggen. En dat als jij een ander levend wezen beschadigt of zelfs doodt, je in wezen ook iets van jezelf beschadigt of doodt. En waarom zou je iemand die in wezen aan jou gelijk is, als een bedreiging moeten zien?

Maar ik besef heel goed dat het allemaal makkelijker gezegd is dan gedaan. En hoe wij allemaal in dat geweld-systeem gevangen zitten. Hoe we er deel van uitmaken omdat een deel van ons belastinggeld aan defensie wordt besteed. En Nederland deel uitmaakt van de NAVO. En hoe blij we daar in deze dagen mee zijn, toch?

En toch,-

Daar komt een zachtmoedige man op een ezeltje aangereden. Hij en zijn leerlingen voeren een vrolijk en tegelijk ernstig spel op. Ze spelen dat hij koning is. Een heel merkwaardige koning. Hij bezit niets. Geen macht, geen rijkdom. Daarom heeft hij voor deze gelegenheid een ezeltje geleend. Het spel wordt met een vrolijke en tegelijk heilige ernst gespeeld. Zoals ook wij wel doen, als we brood en wijn met elkaar delen bijvoorbeeld. En we in een kring staan. En alle verschillen tussen hoog en laag, man of vrouw, wit of gekleurd, hetero of anderszins geaard wegvallen.

Daar staan we: allemaal gelijkwaardig, allemaal met open handen, allemaal kinderen van de Allerhoogste.

Zo ook hier: voor even, voor zolang, of beter gezegd voor zo kort als het duurt, wordt het spel werkelijkheid. Voordat je het weet is het alweer voorbij. Luister dus goed naar wat zijn leerlingen zingen. Ze bezingen de wonderlijke machtsdaden van deze messias: hoe hij mensen heeft genezen, heel gemaakt. Hoe hij anderen heeft getroost, bevrijd van hun angsten. Hoe hij randfiguren in de kring heeft gevraagd. En brood en wijn met hen heeft gedeeld.

Hoe hij keer op keer mensen heeft verteld over de liefde van God. Hij zong het in woord en daad de psalmdichter als het ware na: loof de Heer, want eeuwig duurt Zijn trouw. Evenals zijn liefde.

Het brengen van vrede en heelheid, van troost en geborgenheid, het gestalte geven aan de liefde van God, daaruit bestaat de macht van deze koning.

Hij is sprekend zijn Vader!

Hij is niet gekomen om het koninkrijk van David in oude glorie te herstellen. Hij laat zich niet voor het karretje van het nationale belang spannen. En waar dat wel gebeurt, wordt zijn naam en daarmee die van zijn Vader gruwelijk misbruikt.

De wereld een bloeiende tuin van vrede en recht, dat zal alleen maar gebeuren als mensen eindelijk leren om elkaar met een open geest en open handen tegemoet te treden.

Zoals Jezus deed. Geweldloos, weerloos, in de ander het kind van God herkenkend.

Zoals hij ook in zichzelf het kind van God had herkend.

Precies hierin bestaat wat we dan “de vrede van Christus” noemen, denk ik. En vandaaruit ontvouwt zich alles wat Hij heeft gezegd en gedaan.

En hij hoopt uit de grond van zijn hart dat het aanstekelijk zal werken. Dat jij hem op die weg zult volgen. Waar dat gebeurt, daar ontstaat “koninkrijk van God”. In alledaagse woorden en daden van zorg en aandacht voor elkaar, mededogen. Ontferming.

En dat is de enige wijze waarop God zou kunnen “heersen” in deze wereld.

Het is de enige weg naar het koninkrijk van God.

Wat zo vrolijk is begonnen eindigt met tranen. Jezus huilt, omdat Jeruzalem niet weet wat haar tot vrede dient. Omdat de mensen voor het overgrote merendeel “de tijd van Gods ontferming niet hebben herkend.”

Daarmee wordt bedoeld: de tijd dat Jezus daar rondliep.

Jeruzalem zou de stad van shaloom, van vrede moeten zijn.

Deze wereld zou een bloeiende tuin van vrede en recht moeten zijn.

Kijk, daar komt hij aangereden, voor de zoveelste keer.

Rechtvaardig, zachtmoedig.....

Kijk goed: hij rijdt op een ezel, hij lijdt als een knecht.

Zo brengt hij het leven terecht.

Amen.